

ЯРОСЛАВА ДЕГТЯРЕНКО

Ярина мріяла про весілля з молодим козаком Данилом Лозицьким. Та закоханих розділила доля: Ярина потрапила до татарського улусу, ставши невільницею. Мурза Аяз-бей, давній ворог Данила, закохується в цю горду русинку і ладен на все заради неї. Ярина теж має почуття до Аяз-бея... На жаль, Ярину продають до Бахчисарайського гарему. Довкола дивовижної рабині, яку нарікають Вогником, плетуться інтриги, а в кожному закутку палацу чатує смертельна небезпека. Аяз-бей і Данило обидва прагнуть звільнити Ярину, але вогонь її кохання зігріє серце лише одного з них.

— Яринко, мій вогнику, залишися зі мною до світанку! — попросив Данило.

— Чому ти називаєш мене «вогник»? — запитала вона, уникаючи відповіді на прохання.

Данило присів поруч з нею і подивився їй в обличчя — в світлі тліючого багаття і місяця його очі здавалися непроглядно чорними і бездонними.

— Тому що ти — той вогник, на який я лечу, немов метелик, забуваючи про все на світі! Ти і маниш, і обпікаєш мене, а я все одно лечу на твоє полум'я, не замислюючись, що можу згоріти в тобі! — відповів Данило, не зводячи з неї очей. — Тільки ти, Яринко, ніяк не можеш повірити, що я кохаю тебе так сильно, як нікого і ніколи не кохав!

ЯРОСЛАВА ДЕГТЯРЕНКО

ЯРИНО,
ВОГНИКУ МІЙ

ЯРИНО, ВОГНИКУ МІЙ

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4709-3

9 786171 247093

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

**ЯРИНО,
ВОГНИКУ МІЙ**

ЯРОСЛАВА ДЕГТЯРЕНКО

ЯРИНО,
ВОГНИКУ МІЙ

УДК 821.161.2
Д26

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-617-12-4709-3

- © А. В. Дегтяренко, 2017
- © DepositPhotos.com / Siletskyi /
Forewer / mochak / lovleah,
обложка, 2018
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», видання
українською мовою, 2018
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», художнє
оформлення, 2018

Розділ I

Ярина та Ярема

Дітей не відлякнеш суворістю, вони не переносять тільки брехні.

Л. М. Толстой

Одного дня до пана Станіслава Черевковського, березанського сотника Переяславського полку, дійшла звістка, що його єдиний син Андрій помер. Старий сприйняв новину байдуже. Лише замовив панахиду.

Станіслав давно викреслив сина зі свого життя, бо той одружився з незаможною сиротою! Звісно, що таке не могло влаштувати Станіслава. Він був не знатного походження, проте заможний, тому хотів мати багату невістку і впливових родичів. От і поставив питання руба: не дасть благословення на цей шлюб. Проте Андруся це не зупинило, він обвінчався з коханою та пішов із нею шукати щастя на чужині.

І нині впертість Черевковського обернулася бідую: Андрій служив гайдуком в одного шляхтича, який, затіявши сварку з сусідом, загинув разом зі своїми охоронцями. А ще доброзичливці розповіли сотникові, що його невістка та онуки животіють у злиднях, тож йому варто забрати до себе єдину рідню. Але Станіслав лише зневажливо скривився. «І пальцем не поворохну задля цієї злидоти! Через неї втратив сына», — думав старий пізно ввечері, на самоті випивши чарку за упокій душі Андрія.

На жаль, Станіслав був не позбавлений пороків. Рано овдовівши, він не поспішав одружуватися вдруге і, вміло користуючись своєю чарівливістю, заводив собі полюбовниць. Сусіди,

чудово обізнані про інтимні справи сотника, лише нишком лихословили за його спиною. Але відверто висловити свій осуд ніхто не наважувався — Станіслав був жорстокий і мстивий.

Минуло майже три роки після смерті сина, коли Черевковський дізнався про смерть невістки. Що коїлось у душі Станіслава всі ці роки, чи сумував він за єдиним сином, чи ні, було відомо хіба що парафіяльному священикові. Але тепер старий вирішив-таки забрати онуків до себе. І через два тижні джури привезли до Березані семирічних хлопчика і дівчинку.

Побачивши онуків, Станіслав був вражений. Але не тим, що діти були худі й недоглянуті, а їхній одяг майже перетворився на лахміття. А тим, що вони виявилися близнюками. Та ще й рудими, як покійна невістка! Старий приголомшено дивився на два абсолютно однакових личка з великими очима відтінку соковитої зелені. І жодного теплого почуття онуки, які нагадували занедбаних кошенят, у ньому не викликали.

Діти, що було незвично, дивилися на свого суворого діда без остраху. А коли той пройшовся кімнатою, вони насторожено стежили за ним, повертаючи голівки, немов не чекали добра від цього ставного чоловіка з красивим обличчям і сивим волоссям.

— Назвіть ваші імена, — холодно звелів Станіслав.

— Ярема та Ярина, — спокійно сказав хлопчик, не випускаючи худеньку ручку сестри зі своєї долоні. — А тебе як звати? — запитав він з дитячою безпосередністю, у якій дідові вчулася прихована насмішка. Адже досі близнюки не знали про те, що мають рідного діда — мати ніколи не розповідала про нього.

— А ти, внучку, нахаба! — відповів Станіслав. — Надалі думай, як зі мною говориш! Бо доведеться навчити тебе шанобливості.

— Тільки спробуй образити мого брата! — вигукнула Ярина, блиснувши оченятами.

— Пффф! Теж мені захисниця! А силюньки маєш багато, онучко? — глузливо відповів дід. — Насте! — покликав він свою куховарку і, коли та з'явилася, наказав: — Відведи цих здихлят у лазню й ретельно вимий — щоб жодної воші на них не залишилося, а потім перевдягни! Бо старці краще за них одягнені!

— Що ти, Станіславе! Нема у них вошей! Чи ж годиться таке про рідних онуків говорити? — обурилася Настя.

Таке вільне поводження служниці з паном пояснювалося просто: Настя була черговою коханкою Станіслава. Де він її знайшов і чому вона погодилася з ним жити невінчаною, не знав ніхто. Сама Настя зовсім не бентежилася своїм становищем, бо природа забула наділити її великим розумом і гідністю, натомість щедро відмірявши краси, доброти і простодушності. Тому жінка одразу розчулилася, побачивши дітей.

— Ой, які славні! — защебетала вона. — Тільки худенькі! Нічого — я це виправлю! Ходімо зі мною, крихітки!

Але діти й з місця не зрушили.

— Ну, чого ж ви, кошенятка? Ходімо! — знову ласкаво покликкала жінка і простягла руку дівчинці.

Ярина подивилася на брата, наче питаючи схвалення, а потім вклала маленьку долоньку в м'яку, білу долоню жінки та слухняно пішла з нею, а Ярема насторожено зиркнув на діда і попрямував слідом. Станіслав ледь не сплюнув — онуки викликали у нього огиду. Занадто вже вони були схожі на невістку! «Через їхню матусю я втратив сина! І чому ці вилупки не поздыхали слідом за нею?! Тоді мені не треба було б з ними морочитися», — зі злістю думав Станіслав, уже шкодуючи про своє милосердя. «Гаразд! Усе, що стається — на краще. Подивлюся ще, що з них виросте!» — зрештою вирішив він.

Увечері ретельно вимиті й перевдягнені у все нове близнюки сиділи за столом разом з дідом, із великим апетитом їли кашу, жадібно запиваючи її парним молоком і прицмокуючи від задоволення. До цього вони жили у бідних людей, і не завжди вдавалося не те що ласощів скуштувати, а навіть поїсти

вдосталь, а тут така смакота! Джури й Настя, які теж вечеряли зі своїм паном за одним столом, із жалістю поглядали на дітей. Але Станіслав жалю не відчував і навіть ложку відклав, гидливо дивлячись на онуків. «Як голодні звірята! Якби поставити миски на підлогу, то, мабуть, стали б на карачки і почали хлебтати!» — думав він, хоча й знав, що онукам жилося не ситно.

Того вечора Станіслав так і не торкнувся до страв. Зате близнюки, наївшись досхочу, почали куняти прямо за столом. Тоді дбайлива Настя відвела дітей до спальні, де вклала їх у ліжко. Вона розчулено дивилася, як сонні дітлахи обнялися худими ручками, тісно притулившись одне до одного. Вочевидь, близнюків пов'язувала сильна любов. Насті стало невимовно шкода цих двох сиріт, чиє життя було таким гірким. Та ще й обурювала неприязнь до них рідного діда. Настя не здогадувалася, що ненависть до невістки Станіслав переніс на дітей. А вкладаючись зі своїм коханцем спати, простодуш-на жінка відверто запитала:

— Чому ти, мій голубе, такий неприязний до своїх онуків?

— А тобі що до того? — буркнув Станіслав. — Вони що, скаржилися? От нахаби! Замість того, щоб бути вдячними мені за прихисток, вони ще й комизяться!

— Не скаржилися вони! Я сама помітила. Це ж твої онуки, коханий, тож будь добрішим до них!

— Ти що, повчати мене будеш? Не твоє це діло!

— Ах, ось ти як!? — і обурена Настя повернулася до коханця спиною, твердо відкинувши всі його спроби до примирення.

Наступного дня Станіслав, сердитий через учорашню сварку з Настею, ледь стримувався, щоб не зігнати досаду на онуках. Ярема та Ярина це помітили і не могли второпати, чим дід незадоволений.

Після смерті матері дітей забрали до себе сусіди. Чужі люди тепло ставилися до сиріт і зі щирим жалем розпрощалися з ними. Ярема та Ярина сподівалися, що дід любитиме їх,

якщо забрав до себе. Адже він їхня єдина рідна людина! Та даремно вони намагалися заслужити прихильність діда — він звертав на них уваги не більше, ніж на собак, що плутаються під ногами. Станіслав не помічав, що його байдужість поступово вбивала надію в дитячих душах.

Зараз він докладав зусиль, аби помиритися зі своєю куховаркою, і скоро був помилуваний — добродушна Настя не могла довго на когось ображатися. Тим паче на свого Станіслава! Тому ввечері сотник у піднесеному настрої вкладався спати, передчуваючи приємні наслідки примирення.

— Настуню, ну довго ще ти там? — нетерпляче запитав Станіслав, розвалившись на перині, коли двері раптово відчинилися і на порозі з'явилася Яринка в білій сорочечці. Станіслав здивовано витріщив на онуку очі, а вона підбігла до нього й видерлася на ліжко.

— Чому ти не обнімаєш нас? Мама завжди нас обнімала і цілувала. Обними мене! Ти ж мій дідусь! — із надією в голосі попросила Ярина.

— Забирайся звідси! — Станіслав безцеремонно зіпхнув онуку з ліжка. — І наступного разу стукай у двері!

Перше, що побачив Черевковський у великих очах дитини, було здивування, потім у них промайнула образа, яка змінилася на гнів. Дівчинка мовчки вибігла з кімнати.

— І двері за собою зачини! — гукнув він їй навздогін.

— Ну ти й свиня! — гнівно вигукнула Настя та попрямувала до дверей.

— А ти куди? — здивувався Станіслав.

— Подалі від тебе, злостивцю! — їдко відповіла жінка, грюкнувши дверима.

Яринка прибігла до їхньої з братом кімнатки, застрибнула на ліжко і стислася у грудочку під ковдрою.

— Вигнав? — лаконічно запитав її брат, присівши поруч.

— Так! — зі сльозами вигукнула дівчинка.

Ярема зітхнув. Згадався йому похорон батька і те, як мати, ридаючи та обнімаючи його, говорила: «Синочку, тепер ти

у нас з Яринкою один захисник залишився, рости швидше!» Ця сцена навіки закарбувалася у пам'яті Яреми. «Присягаюся, що завжди буду захищати Яринку! Вона одна у мене залишилася!» — пообіцяв сам собі маленький хлопчик, міцно обнявши сестру, коли до кімнати увійшла Настя. «Ану посуньтеся, кошенятка. Я з вами буду спати», — сказала жінка, примощуючись скраєчку. Усе ще схлипуючи, Яринка притулилася до неї, Ярема теж ближче підсунувся до сестри, а Настя погладила їх по голівках, лагідно прошепотівши: «Спіть, мої горобчики».

Після цього Станіслав став до онуків лагідніший. Але вже було пізно. Коханка, звичайно, йому пробачила, а онуки поводилися відчужено, хоч і чемно.

Узагалі близнюки виявилися вельми гордими дітьми. І пустотливими. Вони були нерозлучні й завжди гралися разом, немов були одним цілим. І зуміли постояти за себе перед суїдськими дітлахами, які спробували було їх образити.

Станіслав потайки спостерігав за онуками і, помітивши їхню гордовитість, втішився цим. «Моя кров!» — задоволено подумав він, міркуючи, що ж із ними робити далі. З Яринкою йому було зрозуміло: як підросте, то віддасть її заміж, а поки нехай із нею Настя бавиться. А ось над майбутньою долею Яреми сотник потроху задумувався — хоч як, але це спадкоємець! Зрештою Станіслав вирішив, що дасть онукові освіту, а поки зайнявся тим, що почав учити його володіти шаблею і їздити верхи.

Ось так він і з'ясував, що онуки досі не хрещені¹. Виявляється, його син жив настільки бідно, що не мав грошей заплатити за обряд.

¹ До початку Хмельниччини релігійний гніт католиків та уніатів над православними досяг свого апогею. Відомі випадки, що примусово зачинялися православні церкви, заборонялося здійснювати обряди або за них встановлювалася непомірна плата, тому подружжя було змушене жити невінчаним, а діти — нехрещеними, небіжчиків ховали невідспіваними. (*Тут і далі примітки авт., якщо не зазначено інше.*)

Тоді Станіслав вирішив охрестити онуків. Хрещену матір він знайшов швидко, а хрещеним обрав свого давнього приятеля — низового козака Петра Дубченка на прізвисько Вип'ю бочку.

Вони дружили з дитинства, хоча Петро був сином бідної вдови, а Станіслав — сином заможного купця. Їхні долі склалися по-різному: Станіслав став сотником, а Петро ще в молодості подався на Низ¹ простим козаком. Але свою дитячу дружбу вони зберегли та пронесли крізь роки.

Дубченко, звичайно, не відмовився і швидко прибув у Березань. Ярина з Яремою, побачивши старого козака з суворим виразом обличчя, трохи злякалися, але не виявили цього ніяк, а Петро, хмурачись, дивився на них, а потім скрушно похитав головою. Він неодноразово докоряв приятелеві, що гріх так чинити з ріднею. Але Станіслав був неймовірно впертий і не бажав нічого чути. А нині Петрове серце, невразливе від суворого життя, наче на шматки розривалося — йому було безмежно шкода цих дітей.

Станіслав уважно спостерігав за другом та внуками і задоволено відзначив, що вони так само холодно ставляться до майбутнього хрещеного, як і до нього. І якою ж була його досада, коли вже до вечора Петро порозумівся з дітьми і вони весело щебетали біля нього! А якою була злість, коли пізніше стомлені онуки поснули біля свого хрещеного батька! Станіслав роздратовано спостерігав, як замислений Петро ніжно обнімає заснулу в нього на руках Яринку і лагідно гладить руду голову Яреми, яку той поклав йому на коліно.

— Подобаються? — глузливо запитав він, кивнувши на онуків.

— Ти що, ревнуєш, Станіславе? — здивувався Петро.

— Я? Чого б це мені ревнувати?

¹ Низ — інакше Запорожжя, друга назва місцевості за Дніпровськими порогами, де розташовувалася Запорозька Січ.

— Та того, що не горнутья до тебе твої онуки. Гадаєш, не бачу? Ти сам у цьому винен! Ти з такою злістю на них дивишся, що я не второпаю, навіщо ти взагалі взяв їх до себе, якщо вони тобі такі ненависні?!

— Не вони, а їхня мати! — буркнув Станіслав. — Через неї все моє життя пішло шкереберть! Тепер ще ці двоє нахлібників звалилися на мою сиву голову!

— Станіславе, ти дурень під саму зав'язку! — неголосно відповів Петро. — Тобі Бог таке щастя дав — сина й онуків, а ти сам його від себе відштовхнув! Я своє життя прожив, наче вечір у шинку прогуляв — нікого в мене на білому світі немає. І тепер ці двоє діток — мої! Вони мені і за сина, і за дочку будуть. Мені тепер є заради кого жити. А у тебе все це було! Сина ти занапастив, а тепер мстишся онукам за власну дурість.

Але Станіслав тільки зневажливо скривився й вийшов зі світлиці. Петро важко зітхнув і міцніше обійняв сплячу Ярину, обережно поцілував у маленький лоб, а другою рукою погладив Ярему по худенькому плечу.

З тих пір Дубченко два рази на рік приїжджав провідувати хрещеників, чим викликав досаду у їхнього діда. Станіслав сам не міг зрозуміти, що саме його дратує у стосунках Петра і близнюків — чи те, що онуки полюбили хрещеного всією душею, чи те, що ним, Станіславом, обоє нехтували. Ні, Ярина і Ярема поводитися чемно, слухалися його, але не було у їхніх поглядах та словах тієї душевної теплоти, яка властива рідним людям — обоє говорили з ним холодно, немов із чужим.

А Петро душі не чув у близнюках і в кожен свій приїзд привозив їм подарунки, на які не шкодував грошей. А одного разу він подарував Яремі породистого жеребця.

— Ти ж майбутній козак! — говорив Петро, зачаровано дивлячись на щирі радість похресника. — А який же козак без коня?

Поруч почувся схлип. Дубченко озирнувся і побачив Ярину, яка ледь стримувалася, щоб не заплакати вголос.

— Ярино! Золотко моє! Що сталося, доню? Хто тебе образив? — здивувався Петро, обнімаючи її за плечі. Але дівчинка мовчала, відверталася, а потім вирвалася з його рук і втекла.

— Що це з нею? — здивувався старий, дивлячись то на Станіслава, то на Настю.

— Яринці теж коня захотілося, — зніяковіло відповіла жінка. — Вона мені про це сказала, коли ми сюди йшли. Хоч я їй і говорила, що негоже це для дівчинки. І от уже вперте таке — усе одно розревілося!

Станіслав тільки хмикнув — йому було байдуже до смутку онуки. Лише мовив, захоплено роздивляючись коня:

— Добрий кінь! Балуєш ти хрещеника, Петрусю, надто вже балуєш!

Петро зітхнув і пішов шукати хрещеницю. Ярину він знайшов у бур'янах за городом. Вона, сидячи на землі і сховавши обличчя в коліна, гірко плакала.

— Донечко! — покликав її старий, сідаючи поруч.

Ярина підняла на нього заплакане обличчя, зніяковіла, а потім знову заридала, сховавши личко у нього на плечі.

— Тобі теж коня хочеться? — відверто запитав Дубченко.

Дівчинка підвела очі, які від сліз стали світло-зеленими, і кивнула.

— Так а чому плачеш? — з усмішкою запитав Петро.

— Бо ніколи його не матиму! — відповіла Ярина. — Ні, хрещений, ти не думай, що мені ті сережки, які ти подарував, не подобаються! Вони такі, такі... — схлипуючи, пояснювала вона, але так і не змогла описати дарунок. — Але кінь у Яреми кращий!

Петро обняв хрещеницю і промовив:

— Яринко, мій золотий вогнику! Я не обіцяю тобі, що неодмінно подарую коня, але якщо вийде його дістати, то подарую. Тільки не плач! Твої сльози крають мені душу.

Ярина схлипнула й обняла його, потроху починаючи заспокоюватися.

— Хрещений, ось скажи, чому ти такий, а дід — ні?

— Який? — усміхнувся Петро.

— Добрий! І так сильно любиш нас із Яремою! А дід... Він... — дівчинка зітхнула.

Дубченко обняв її і теж зітхнув. Він розумів, що похресники бачать різницю між його ставленням і ставленням діда, але не хотів, аби вони зневажали Станіслава.

— Не думай про дідуся погано, Ярино, і не сердься на нього — він любить вас! Тільки ось вік прожив, а висловлювати свою любов не навчився. Ну що, заспокоїлася? Підемо?

Яринка кивнула їй, узявши Петра за руку, пішла з ним додому.

Спливали роки. І майже нічого не змінювалося: близнюки, як і раніше, відчували на собі презирство рідного діда та любов хрещеного. Ярема навчався у Києво-Могилянській колегії і приїжджав додому тільки влітку, а Яринка мешкала з дідом, сумуючи за братом та хрещеним. Тому постійно терлась біля Насті, яка не могла замінити їй матір, але дарувала і їй, і Яремі душевність, якої не було у діда.

Лише Станіслав круто змінив своє життя — одружився з молодою вдовицею.

Як уже так сталося, що Меланії — так звали нову пані Черевковську — вдалося уярмити легковажного Станіслава, залишилося загадкою. Хоча найімовірніше, спритна жінка поставила питання рубя: хочеш отримати мене, так веди під вінець. І Станіслав, звиклий удовольняти свої примхи, погодився. Маланка була дуже вродливою жінкою двадцяти семи років, і розум вона мала практичний. Саме за останнє і цінував її Станіслав й у свої п'ятдесят чотири роки часто прислухався до її думки.

Для Насті одруження коханця стало тяжким ударом. Але вона віддано кохала Станіслава, тому не пішла від нього, а залишилася у господі куховаркою, аби хоч здалеку бачити його. І покірливо зносила всі образи від Маланки, яка знала, ким донедавна була Настя.

У Маланки була дочка від першого шлюбу — Любов, або Любонька, як її лагідно називав сам Станіслав. Дівчинка була тиха, сором'язлива, немов засмикана своєю енергійною матір'ю, хоча лише на рік молодша од Ярини та Яреми, яким на той час виповнилося по одинадцять років. Поява Маланки і Люби викликала у близнюків жаль до Насті та ще більшу образу на діда, який із чужою дівчинкою був лагідніший, ніж з кровними онуками.

А Маланка робила все, щоб утертися в довіру до близнюків, сподіваючись, що це сподобається її новому чоловікові. Проте близнюки відчували нещирість Маланки і ставилися до неї стримано, хоча й чемно. А ще величали «бабусею», чим доводили до сказу — яка вона у розквіті років бабуся?

Одного разу Петро з'явився провідати хрещеників. Він пам'ятав про дану хрещениці обіцянку, яка не давала йому спокою. Сама Ярина вже давно забула про свою примху, але коли хрещений привів їй у подарунок коня, то не могла повірити своєму щастю.

Подарований аргмак¹ дійсно був красенем! Легкий і витончений, невтомний і стрімкий, немов народжений не кобилицею, а вільним вітром, жеребець дивився на свою маленьку господиню розумним поглядом мигдалеподібних очей, обережно переступав на місці, наче усвідомлював, що перед ним стоїть дитина, яку не можна калічити і яку він має слухатися.

— Як ти його назвеш, доню? — запитав Петро, розчулено дивлячись, як сяють щастям очі Ярини.

— Промінчик.

— Чому?

— Тому, що твоя любов, хрещений, зігріває мене, як сонце, і цей подарунок — черговий промінчик твоєї любові, — з несподіваним для свого віку красномовством відповіла Ярина, чим зворушила Петра до глибини душі.

¹ Аргмак — так називали коней ахалтекінської породи, які вважалися найкращими і коштували дуже дорого.

Правду кажучи, для такої малої дівчинки, нехай навіть й улюбленої хрещениці, це був аж занадто дорогий подарунок. Сотника це роздратовало, бо він усе ж таки прагнув дати онукам усе необхідне, що міг дозволити за своїми статками: діти були нагодовані й одягнені, Ярема здобував освіту. Станіслав теж якось подумав, чи не подарувати онуці коня, проте зрештою вирішив, що дівчині це ні до чого. І коли Петро таки це зробив, Станіслав образився, але промовчав, не бажаючи опинитися в смішному становищі.

А для Яринки, позбавленої більшу частину року товариства брата, Промінчик став найкращим другом. Часто містяни бачили, як вона хвацько скаче на ньому околицями і як чудовий жеребець мчить, неначе буйний вітер.

Розділ 2

Перелюб та його наслідки

Хто з грішною, дурною побрався жоною,
Не з жінкою той поєднався — з бідною.¹

Сааді

Якось серпневого дня Ярема сидів на ганку й уважно стежив за Маланкою, яка, походжаючи обійстям, діловито командувала челяддю. Але не з хазяйновитості, а щоб нишком пере-зиратися з молодим джурою — Лукашем Бережним. І що далі, то більше хлопець упевнювався, що ці двоє — коханці. І якщо про це стане відомо дідові, і сліду «бабуні» не залишиться в домі.

Річ у тому, що з деякого часу Ярема почав помічати, що Маланка всяко намагається огудити його з сестрою перед дідом. Станіслав спочатку байдуже вислуховував ці наклепи, але згодом почав прислухатися й поводитися з онуками ще суворіше, ніж раніше. Це доводило хлопця до люті. Норов Яреми був схожий з норовом вовка-одинака: він ні в кому не мав потреби, мав вроджене передчуття загрози і готовий був захищатися до останнього, ніким і нічим не дорожив, окрім сестри та хрещеного. І хлопець ладен був зробити все, щоб захистити сестру. Тому почав спостерігати за жінкою і підмітив її небайдужість до Лукаша.

Лукаш найнявся на службу до Станіслава у 1647 році та швидко втерся до нього в довіру — щоразу вирушаючи на війну, старий зі спокійною душею довіряв йому охорону сім'ї

¹ Тут і далі вірші в перекладі автора з російської мови.

та майна. Ким раніше був Лукаш, звідки явився до Березані, знав хіба що Станіслав. За душею у цього молодика не було ані гроша, зате він мав вроду та манери, які вирізняли його серед інших джур, що одразу оцінила Маланка. Правду кажучи, ці двоє чудово пасували одне до одного: вона — блакитноока брюнетка, він — блондин із карими очима. Але доля звела їх занадто пізно!

Ярема не усвідомлював, що кохання Маланки та Лукаша щире — його не обходили такі тонкощі. Він переймався лише тим, що «бабуня» отрує життя йому і сестрі, та обмірковував, як викрити її подружню зраду.

На ганок вийшла Люба і присіла біля Яреми. Хлопець лагідно всміхнувся їй — він був прив'язаний до дівчинки, немов до молодшої сестрички, і по-своєму любив її. Пухкенька, маленького зросту, Любочка соромливо всміхнулася йому у відповідь і запитала:

— А чому ти не поїхав з Яриною і паном Петром?

— У Яринки такий кінь, що за ним і вітер не вженеться. А хочеш, я покаатаю тебе на своєму коні?

— Ой, ні! — вигукнула Люба. — Я боюся! Мені не вистачає духу їздити так, як Ярина. Адже вона може скакати верхи з ранку і до вечора, немов і втоми не знає.

Це було правдою — Люба боялася коней, на відміну від Ярини, яка була наче народжена для верхової їзди. Літо добігало кінця, і Дубченко приїхав у гості до хрещеників. Й оскільки самого Станіслава не було вдома — за наказом гетьмана Переяславський полк вирушив у похід у Молдавію¹, то Петро знаходився в повному розпорядженні похресників, і обоє цим радо користувалися.

— Тоді чим тебе розважити, Любонько? — запитав Ярема.

¹ Ідеться про похід козаків, на чолі із сином гетьмана Б. Хмельницького Тимошем, і татар у Молдавію у липні — вересні 1650 р., причиною якого стала відмова молдавського господаря Василя від шлюбу своєї дочки Розандри і Тимоша.

— Та нічим! Ти ж дорослий хлопець, тобі зі мною, мабуть, нецікаво, — скромно відповіла Люба, сподіваючись, що він усе одно щось вигидає. У свої тринадцять років дівчинка усвідомила, що Ярема їй подобається, тому щоразу, коли він приїжджав додому з колегіуму, ненав'язливо крутилася біля нього, а у його відсутність сумувала за ним. І зараз дівчинка навмисно прийшла, щоб побути з ним наодинці, бо завжди хлопець дарував усю свою увагу тільки сестрі. Але Любі завадили — у двір в'їхала Яринка з Дубченком, і Ярема одразу забув про неї й кинувся до сестри, щоб допомогти злізти з коня.

Близнюкам виповнилося по чотирнадцять років, і вони нагадували дзеркальні відображення одне одного. Обоє були худорляві й невисокі, з молочно-білою, без ластовиння шкірою та густим вогняним волоссям. І, як і в ранньому дитинстві, обоє мали гордовитий погляд та, здавалося, зверхньо дивилися на всіх навколо.

— Вони перезираються! — тихенько шепнув Ярема сестрі, коли знімав її з коня, оскільки давно поділився з нею своїми підозрами.

— Я теж це помічала! — прошепотіла у відповідь Ярина і замовкла, бо до них підійшла Маланка.

— Це недобре, Ярино, що ти з коня майже не злазиш, — сухо промовила жінка. — Навіть непристойно для дівчини! Ти вже підростаєш, і незабаром треба буде думати про заміжжя, а ти...

— А хіба тобі шкода, бабуню? — нелюб'язно перебив її Ярема.

— Ось тепер ти сам, пане Петре, бачиш, які вони обоє зухвалі! І ніяк не можу їх навчити скромності й шанобливості до старших, — почала скаржитися Маланка.

Дубченко досадливо скривився — його дратувала Маланка з її солодкавою манерою говорити з ним, бо він знав, що колись вона була злиденною міщаночкою, а нині, допавшись до статків його приятеля, удавала з себе вельможну пані. Але

найбільше його сердило, що вона постійно гудила його хрещеників.

— Якщо Ярині хочеться, то нехай їздить верхи, скільки забажає! А женихи на неї і так знайдуться — ще й битися за неї будуть, — промовив Дубченко і пішов у дім. Маланка невдоволено стиснула губи і рушила слідом — Петро був гостем, і вона мала розважати його. До її честі слід сказати, що вона завжди гостинно приймала будь-кого.

Весь залишок дня Ярема шпигував за коханцями, але вони нічим себе не видали. Трохи розчарований, хлопець пішов спати: завтра треба раненько встати, щоб провести хрещеного.

Наступного ранку, коли проводжали Дубченка, Маланка наполягла, щоб Ярема доїхав із ним до самого лісу. А це було досить далеко від містечка. А Ярину послала з якимось дріб'язковим дорученням до її хрещеної матері, наказавши не поспішати додому. Ще й Любу з нею відправила! Близнюки виразно подивилися одне на одного, але заперечувати не стали. Вибравши момент, Ярема шепнув сестрі: «Я повернуся і простежу за ними».

Провівши хрещеного за околиці міста, Ярема поквапився додому. Щоб його ніхто не побачив, він залишив свого коня у садку та, обережно прокравшись у дім, наблизився до опочивальні діда, прислухався і почув за дверима шепіт і легкі стогони. «Оце закортіло їм, що й ночі не дочекалися! Тепер ти, бабуню, підеш навколо світу зашморгом!» — задоволено подумав Ярема, пригадавши одну з багатьох примовок свого хрещеного, а потім різко розчахнув двері. І одразу густо почервонів від досі не баченого видовища, соромливо відвів очі, але увійшов до спальні й голосно кашлянув. Від цього звуку Лукаш різко зіскочив із ліжка, а Маланка вискнула і полізла під укривало, натягнувши його до підборіддя.

— Бог на поміч, голуб'ята! — розв'язно мовив Ярема, намагаючись приховати своє зніяковіння та глузливо зиркаючи на коханців. — Ти, Маласю, краще одразу збирай своє шмаття і забирайся звідси. А заразом і коханця свого прихопи!

Адже коли дід дізнається про твою зраду, то гнів його буде страшний!

Маланку охопив тваринний жах, бо Станіслав такий, що... На очі жінки навернулися сльози, і вона заблагала:

— Яремо, я прошу тебе, не говори нічого Станіславу! Христом Богом тебе прошу! Він же вб'є Лукаша і мене! А що станеться з Любою, якщо вона осиротіє?! Пощади, Яремонько!

— Ні! Ти давно вже чиниш підступи проти нас із сестрою, так що вибору в мене немає — або ти, або ми. Тож забирайся звідси, поки дід не повернувся! І не барися, Маласю! — з цими словами Ярема зібрався піти, але тут на нього накинувся Лукаш і з силою вдарив ефесом своєї шаблі по потилиці. Хлопець упав як підкошений, навіть охнути не встиг.

— Чого дивишся? — буркнув Лукаш до отетерілої від його поведінки коханки, замикаючи двері на засув. — Швидко подай мотузки, що у мене в кишені шароварів! І чимось рота йому треба зав'язати!

Маланка схопилася та подала йому тонкі шкіряні ремінці й серветку, а Лукаш уміло й міцно зв'язав Ярему і заткнув йому рота серветкою.

— Його треба порішити, — спокійно сказав він, натягуючи шаровари. — Так ми одразу вб'ємо двох зайців: і хлопця позбудемося, як раніше говорили, і від його діда вбережемося. Поки сховаймо його тут, а вночі я винесу його, уб'ю і десь закопаю.

Очі Маланки загорілися. Адже єдиною причиною, із якої молода і вродлива Маланка пішла за старого Станіслава, було його багатство. Але близнюки ставали їй на заваді, бо чоловік прямо говорив, що саме вони його головні спадкоємці. Не рятувало справи навіть чимале віно¹, яке він їй виділив, — Маланка хотіла усе його майно.

¹ Віно — частина майна чоловіка, яке він зобов'язаний був виділити дружині під час укладання шлюбу, щоб у разі його смерті забезпечити засобами до існування.

— А зараз його не можна вбити? — запитала вона, одягаючись.

— Та ж кров буде по всій кімнаті!

— То придуши ти його, і все!

— Ні! Зробимо так, як я сказав. І постарайся не видати себе хвилюванням. Його сестра може щось запідозрити!

— Боже мій, вона й так запідозрить! — заволатала Маланка. — Що ми їй скажемо? Як пояснимо всім, куди він подівся?

— А ми скажемо, що він поїхав із Дубченком! — мовив Лукаш після роздумів. — А що? Вирішив на Низ утекти, козацькі слави здобути!

— А якщо Дубченко наступного року приїде і скаже, що не забрав його? — з сумнівом похитала головою Маланка.

— А це що — наш клопіт? Хто через рік буде шукати свідків, які його бачили? Головне — нині виплутатися з цієї біди! Замкнемо кімнату зсередини: ти вийдеш у двері, а я вилізу через вікно, — розпорядився Лукаш, бо кімната замикалася лише зсередини. — А ввечері позбудемося його.

Маланка пом'ялася, але потім погодилася з коханцем і полізла до нього з поцілунками. Вони деякий час пристрасно цілувалися, стоячи над непритомним Яремою. Але потім Лукаш випроводив коханку за двері й подивився на підлітка, який почав приходити до тями. «Адже зовсім хлопчисько! Ще й життя не бачив! Ось тільки немає в мене виходу! Інакше не зносити нам з Маланкою своїх голів!» — подумав він, на мить пошкодувавши Ярему.

— Ти, хлопче, не сердься! Треба було спершу подумати, чи слід без стуку заходити. Так що сам, дурню, винен, — говорив Лукаш, пхаючи Ярему під ліжко. — А тепер доведеться тебе вбити. Можеш помолитися і покаятися — час у тебе є. Хоча тобі, невинній душі, мабуть, і каятися ще ні в чому. І я неодмінно поставлю свічку за упокій твоєї грішної душі, а з часом і панахидку замовлю! — із цими словами він обережно визирнув у вікно і, не побачивши небажаних свідків, виліз, нещільно причинивши стулки.

Відвертий цинізм Лукаша не обурило Ярему, він подумки лаяв самого себе всіма відомими лайками, уторопавши, що вчинив непоправну дурість. Треба було покликати свідків або повернутися разом із хрещеним! А тепер його вб'ють, і Яринку нікому буде захистити. «А будьте ви обоє прокляті! Нехай вас усі святі покарають за ваші гріхи!» — думав Ярема, охоплений нестримною люттяю на коханців і з байдужістю усвідомлюючи, що настали останні години його життя, бо надії на порятунок у нього не було.

У цей самий час, коли Ярема так необачно потрапив у біду, Ярина з Любою неспішно поверталися додому. Проте вирішили поласувати сливами, тому звернули з дороги та видерлися на паркан, щоб залізти до власного саду — невідомо чому, але їм подобалося ходити не в хвіртку, як годиться, а перелазити через паркан.

— Ой! А чому Яремин кінь тут стоїть? — здивувалася Люба, сидячи верхи на паркані та переводячи дух, бо захекалася, вилазячи.

— Тсс! — шепнула Ярина, тому що з'явився Лукаш, злодійкувато озирнувся, але не помітив дівчаток — їх надійно приховувало листя. Він повів Яреминого коня за городи, раз у раз озираючись на всі боки. Ярина насупилася — вона знала, що брат ніколи б не кинув коня без нагляду. Тому все це виглядало більш ніж підозріло. Коли Лукаш зник, обидві дівчинки зістрибнули з паркану і попрямували до сливи.

— Може, Лукаш повів Яреминого коня пастися? — припустила Любонька, яку теж зацікавила дивна поведінка джури.

— Може, — задумливо відповіла Яринка. Її чомусь охопила тривога, яку ще більше посилював Лукаш, котрий, чомусь повертаючись без коня, пильно на неї поглянув.

Наївшись, дівчатка пішли. Яринка, намагаючись не привертати уваги, почала шукати брата, але його ніде не було і ніхто не бачив, щоб він повертався.

Настав полудень, а брат так і не з'явився, і Ярина вже не знала, що й думати, а ще її дивувало, що Маланка була цілком

спокійна. Лише поремствувала, що свавільний хлопчисько десь загулявся. «Якби Ярема десь гуляв чи затримався з хрещеним, то не було б його коня. Куди ж він міг подітися? І куди Лукаш повів його коня, наче сховав?» — міркувала дівчинка і здогадалася, що джура дійсно сховав коня.

Яринка потайки побігла за городи і побачила, що кінь брата стоїть у бур'янах у невеликому, але глибокому яру — тут ніхто не ходив і помітити коня не міг. Отже, Лукаш таки сховав коня. Але навіщо? Не на жарт стривожившись, Ярина побігла до Маланки, вирішивши вимагати від неї розібратися, чому це Лукаш ховає братового коня! Але у дворі «бабуні» не було, і ніхто з челяді не знав, де хазяйка. У домі її теж не було, тоді Ярина пішла до їхньої з дідом опочивальні. Постукавши, вона штовхнула двері, але ті не піддалися.

— Відчиніть, це я! — поклікала дівчина і прислухалася: за дверима було тихо, тільки пролунало ледь чутне мугикання. Ярина насупилася і побігла до вікна спальні. Зазирнувши в нього, вона з подивом побачила порожню, замкнену зсередини кімнату. «З чого б це?» — подумала Ярина, уже збираючись іти, коли очі вловили якийсь рух на підлозі біля ліжка. Придивившись, вона з жахом помітила, що з-під ліжка стирчать чоботи Яреми. «О Господи!» — вигукнула дівчина, відчинила вікно і швидко залізла всередину. Під ліжком вона знайшла міцно зв'язаного брата. Насилу витягла його і на силу розв'язала туго затягнуті шнури.

— Боже мій, Яремонько! Брате! Але хто посмів так із тобою вчинити?! Та що ж це таке? — обурювалася Яринка і то розтирала братові занімілі руки, то обнімала його.

— Лукаш! — хрипко відповів Ярема. — Ярино, годі обніматися! Нам треба тікати! Я застав їх прямо в ліжку, вони обоє злякалися, що я все розповім дідові, і Лукаш мене схопив та зв'язав, збираючись уночі вбити!

Ярина злякано подивилася на брата: Ярема, блідий і тремтячий, дивився на неї величезними від жаху очима. «Боже! Що нам робити?» — промайнуло у неї в голові. Але потім дівчин-

Зміст

Розділ 1. Ярина та Ярема	5
Розділ 2. Перелюб та його наслідки	17
Розділ 3. Попутник	31
Розділ 4. Степові обивателі	47
Розділ 5. Нова родина	60
Розділ 6. Степова суніця	71
Розділ 7. Не тільки у жінок язик довгий	85
Розділ 8. Ніч у литім місяці	94
Розділ 9. Давня образа	110
Розділ 10. Як Данило пустив козлище до свого городу	126
Розділ 11. Неволя	145
Розділ 12. Обіцянка	160
Розділ 13. Невільниця чи господиня?	172
Розділ 14. Хвороба пана Станіслава	189
Розділ 15. Сімейне життя Аяза-мурзи	206
Розділ 16. Фатальне рішення	222
Розділ 17. Два суперники	235
Розділ 18. Такі різні матері	253
Розділ 19. Нянька для батька та сина	264
Розділ 20. Зручно бути близнюками	284
Розділ 21. Компаньйони	299
Розділ 22. Ханське полювання	314
Розділ 23. Отруйниця	332
Розділ 24. Великі інтриги маленьких людей	346
Розділ 25. Про те, як султані страху наїлася	369
Розділ 26. Кохання та благодетство	385

Літературно-художнє видання

ДЕГТЯРЕНКО Ярослава
Ярино, вогнику мій

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *К. В. Озерова*
Редактор *М. А. Дорошенко*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *А. В. Фурман*

Підписано до друку 29.01.2018. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 21. Наклад 6000 пр. Зам. №

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61052, м. Харків, вул. Різдяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безкоштовний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса
тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

Дегтяренко Я.

Д26 Ярина, вогнику мій : роман / Ярослава Дегтяренко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. — 400 с.

ISBN 978-617-12-4709-3

Ярина мріяла про весілля з молодим козаком Данилом Лозицьким. Та закоханих розділила доля: Ярина потрапила до татарського улусу, ставши невільницею. Мурза Аяз-бей, давній ворог Данила, закохується в цю горду русинку і ладен на все заради неї. Ярина теж має почуття до Аяз-бея... На жаль, Ярину продають до Бахчисарайського гарему. Довкола дивовижної рабині, яку нарікають Вогником, плетуться інтриги, а в кожному закутку палацу чатує смертельна небезпека. Аяз-бей і Данило обидва прагнуть звільнити Ярину, але вогонь її кохання зігріє серце лише одного з них.

УДК 821.161.2